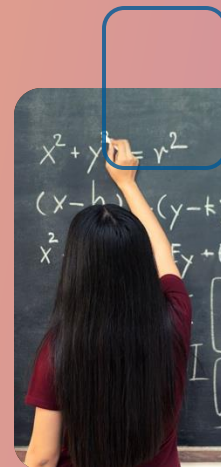

RAPPORT

DISRUPTIEVE ONDERWIJS- SCENARIO'S

- Nathan Esman
- Pete Berbee
- Gijs Viereke
- Sven Vergeer

SURF

Dit rapport presenteert een aantal thema's die zich momenteel voordoen in het onderwijs. Gezien de snel veranderende omgeving en de invloed van technologie en vernieuwing op ons dagelijks leven, vinden wij het belangrijk om te begrijpen hoe deze ontwikkelingen de toekomst van het onderwijs kunnen beïnvloeden. Als zesdejaars vwo-leerlingen zijn wij ons ervan bewust dat de toekomst ons direct aangaat. Daarom vinden wij het essentieel om te begrijpen welke veranderingen we kunnen verwachten en wat dit met ons onderwijs kan doen.

De aanleiding voor dit onderzoek is dan ook niet enkel onze interesse, maar ook de realisatie dat onderwijs continu verandert. De technologie heeft de manier waarop wij leren, communiceren en samenwerken ingrijpend veranderd, en wij willen inzicht krijgen in de manier waarop deze veranderingen zich verder zullen ontwikkelen. Dit project is voor ons, naast een kans om inzicht te krijgen in verschillende trends in het onderwijs, ook een mogelijkheid om ons eigen begrip van de toekomst van onderwijs te verfijnen.

Met dit rapport hopen wij niet alleen een beschouwing van de huidige stand van zaken te geven, maar ook een inspiratiebron te zijn voor verdere gesprekken over de toekomst van het onderwijs. We willen zowel onderwijsinstellingen als studenten en medeleerlingen aanmoedigen om na te denken over hoe zij zich kunnen aanpassen aan de snel veranderende omgeving.

1. STUDENTENWELZIJN

2. STUDIEFINANCIERING

3. DIPLOMA

4. STUDIEWEG

5. HUIDIG INVESTERINGSKLIMAAT

6. MIGRATIE

7. DOCENT-STUDENT CONTACT

8. DIVERSITEIT

“BIJ TECHNOLOGIE LIGGEN ECHT KANSEN OP HET GEBIED VAN HET VERBETEREN VAN WELZIJN”

- ERIK WONING, GRAFISCH LYCEUM ROTTERDAM

HUDIGE SITUATIE

Momenteel gaat het niet goed met het mentale welzijn van studenten, wat steeds meer aandacht krijgt. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de aanzienlijke toename van stress, uitputting, moeheid, middelengebruik^{1,2} en de stijgende eisen van studeren. Het hoge tempo en de druk om te presteren zorgen ervoor dat veel studenten zich overweldigd voelen. Door de overheid en overige instanties wordt wel actie ondernomen om deze problemen tegen te gaan, zoals het verbieden van alle soorten drugs in openbare gebouwen³. Verder wordt er ook gewerkt aan het terugdringen van discriminatie en pesten op onderwijsinstellingen⁴. Dit biedt enige verlichting, maar het probleem is nog niet volledig opgelost. Echter, er is wel een zorgelijke vergroting in het aantal zelfmoordpogingen dat gemeld wordt⁵, wat aantoont dat de mentale druk voor veel studenten te zwaar is.

Ook heeft sociale media een steeds grotere negatieve invloed op de mentale gezondheid van studenten⁶. Het gebruik van sociale media kan leiden tot een verstoord zelfbeeld en de druk om voortdurend aan bepaalde verwachtingen te voldoen. De combinatie van al deze factoren maakt het een uitdagende tijd voor de mentale welzijn van veel studenten.

CONTINUERING

Als deze ontwikkelingen zich voortzetten, wijst dit erop dat de mentale gezondheid van studenten zal blijven dalen, wat zorgwekkend is voor hun welzijn. Een belangrijke factor hierin is de toenemende kosten voor studenten om te studeren⁷, wat een grote financiële druk met zich meebrengt. Deze stijgende kosten dragen bij aan stress en angst onder studenten. Bovendien zal dit waarschijnlijk zorgen voor slechtere prestaties, een toename van studievertragingen en uiteindelijk hogere kosten voor zowel de instellingen als de studenten zelf. Studenten kunnen hierdoor in een vicieuze cirkel terechtkomen, waarin financiële zorgen hun (academische) vooruitgang belemmeren. Daarnaast neemt het gebruik van smartphones toe, voornamelijk door de digitalisering van onze samenleving⁸. Dit draagt bij aan meer onzekerheid bij studenten doordat zij constant worden blootgesteld aan sociale vergelijking, negatieve berichten en de druk om altijd bereikbaar te zijn.

DISRUPTIE

Om studeren leuk te maken wordt steeds vaker Game Based Learning (GBL) toegepast. Dit is een innovatieve vorm van leren waarbij studenten door middel van game-achtige leermiddelen op een leukere en interactieve manier nieuwe kennis en vaardigheden verwerven. Voorbeelden van GBL zijn al zichtbaar in het primair en secundair onderwijs, zoals het gebruik van platforms als Kahoot of Sula. Door deze speelse benadering worden studenten meer gemotiveerd en is leren minder energie-intensief, wat uiteindelijk zorgt voor minder stress. Bovendien legt GBL de nadruk op het verbeteren van vaardigheden en het verkrijgen van nieuwe kennis, in plaats van puur te focussen op het behalen van resultaten. Dit vermindert de prestatiedruk die studenten vaak ervaren, wat op zijn beurt bijdraagt aan een positievere leerervaring en een beter mentaal welzijn.

BRONNEN

1. [trimbos.nl](https://www.trimbos.nl)
2. [rivm.nl](https://www.rivm.nl)
3. [rivm.nl](https://www.rivm.nl)
4. [verwey-jonker](https://www.verwey-jonker.nl)
5. [Rijksoverheid](https://www.rijksoverheid.nl)
6. [Youngworks](https://www.youngworks.nl)
7. [DPG Media PrivacyGate](https://www.dpgmedia.com/privacy-gate)
8. [werf-en.nl](https://www.werf-en.nl)

**“HOEWEL STUDEREN DUURDER WORDT,
ZULLEN STUDENTEN MERKEN DAT DUO
MINDER GELD OP HUN REKENINGEN STORT.”**

- NU.NL⁹

HUDIGE SITUATIE

Studenten betalen gemiddeld 2.530 euro per jaar aan collegegeld wanneer ze studeren aan een universiteit of hogeschool⁹. Voor het mbo liggen de jaarlijkse kosten gemiddeld op 1.357 euro¹⁰. Deze bedragen zijn de afgelopen jaren gestegen, en door de inflatie zijn ook de kosten van huur, boodschappen, vrijetijdsactiviteiten en vervoer aanzienlijk duurder geworden. Gemiddeld is een student ongeveer 1.303 euro per maand kwijt aan deze bijkomende kosten, bovenop het collegegeld¹¹. Dit betekent dat studenten jaarlijks gemiddeld 15.000 euro uitgeven, waarvan een deel wordt vergoed door de overheid.

Voor studenten die geen financiële steun van hun ouders ontvangen, maakt dit het ontzettend lastig om zelfstandig te wonen tijdens hun studie. Dit vormt een barrière, waardoor het voor veel studenten moeilijk is om ver van huis te studeren, aangezien de kosten vaak niet te overzien zijn zonder extra steun.

CONTINUERING

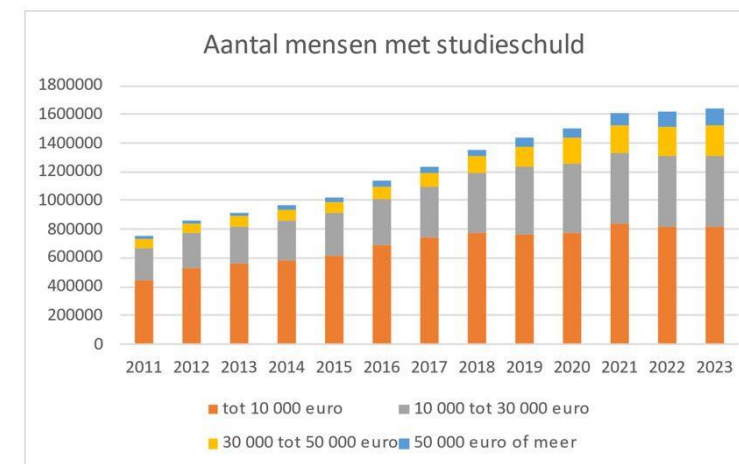
Als de huidige situatie zich voortzet, zal dit leiden tot een grotere toename in de kosten voor studenten¹². Het zal daardoor nog lastiger worden om een uitwonende student te zijn, vooral voor degenen zonder financiële steun van hun ouders. De kosten van wonen en leven in grotere steden, zoals Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, zullen voor veel studenten bijna onoverkomelijk worden¹³. Studenten die toch besluiten in deze steden te blijven studeren, zullen meer stress ervaren doordat ze meer uren moeten werken of zelfs enorme studieleningen moeten aangaan om het hoofd boven water te houden. Deze financiële druk kan niet alleen hun (academische) prestaties beïnvloeden, maar ook hun mentale en fysieke gezondheid. De kloof tussen goed ondersteunde en financieel worstelende studenten zal daardoor steeds groter worden.

DISRUPTIE

Nederland erkent het belang van goed, betaalbaar onderwijs en besluit meer geld te investeren in het onderwijs, en het systeem in Zweden over te nemen. Dit betekent hogere belastingen, voornamelijk voor mensen met een hoog inkomen¹⁴. Het gratis maken van het onderwijs zal de overheid 2 tot 4 miljard euro extra per jaar kosten¹⁵. Dit zal zorgen voor een betere economie voor Nederland, omdat het over meer kennis en vaardigheden bezit. Dit draagt bij aan de groei en innovatie, wat enorm goed is voor de Nederlandse economie. Dit was ook het geval voor Zweden. Door het besluit destijds van de Zweedse overheid om meer geld te investeren in gratis, kwalitatief onderwijs in de crisis van 1990, is de economie in Zweden daar uiteindelijk enorm op vooruit gegaan¹⁶.

BRONNEN

9. [nu.nl](https://www.nu.nl)
10. [Nationale Nederlanden](https://www.nationale-nederlanden.nl)
11. [Rijksoverheid](https://www.rijksoverheid.nl)
12. [Nibud](https://www.nibud.nl)
13. [DPG Media Privacy Gate](https://www.dpgmedia.com/privacy-gate)
14. [About Sweden](https://www.aboutsweden.com)
15. [Utoday](https://www.utoday.com)
16. [IEA.org](https://www.iea.org)

**“DE ZOGEHETEN 21ST CENTURY SKILLS
WORDEN STEEDS BELANGRIJKER, ALS JE
DEZE GOED BEHEERST KUN JE BIJNA
OVERAL SUCCESVOL ZIJN”**

- ERIK WONING, GRAFISCH LYCEUM ROTTERDAM

HUDIGE SITUATIE

Veel bedrijven kampen momenteel met een personeelstekort, wat ertoe leidt dat werkgevers vaak de eisen voor het aannemen van personeel verlagen. Dit gebeurt voornamelijk door de eisen op werkervaring losser te maken¹⁷, omdat er simpelweg niet genoeg gekwalificeerd personeel beschikbaar is. Werkgevers zijn vaak bereid om kandidaten in te schakelen die minder ervaring hebben, maar wel het potentieel om te groeien. Wat echter nog steeds als een harde eis blijft staan, is het diploma¹⁸. Dit betekent dat het behalen van een diploma op dit moment zelfs belangrijker is dan werkervaring, omdat bedrijven vaak op zoek zijn naar mensen die de juiste theoretische kennis bezitten, ook al missen ze praktische ervaring. In sommige gevallen zijn werkgevers zo wanhopig op zoek naar personeel dat ze zelfs bereid zijn om de studie van toekomstige werknemers te betalen. Dit is een directe reactie op het enorme personeelstekort waar veel bedrijven mee te maken hebben, en het benadrukt hoe groot dit probleem is geworden in de huidige arbeidsmarkt. Door het personeelstekort blijven bedrijven flexibeler in hun eisen en zien ze een diploma als een belangrijke, maar vaak vervangbare voorwaarde, wat zorgt voor een verschuiving in de traditionele rol van werkervaring en opleiding in de wervingsprocessen.

CONTINUERING

Diploma's worden steeds belangrijker dan werkervaring. Een diploma laat zien dat een werknemer discipline en kennis heeft, zich wil verbeteren¹⁹. Dit is nu ook te zien aan het aantal hbo-studenten, dit neemt snel af²⁰. Veel van deze studenten gaan door naar de universiteit of gaan snel aan het werk via een mbo-opleiding om op deze manier eerder geld te kunnen gaan verdienen en werkervaring op te bouwen. Meer dan de helft van alle beroepen gaat waarschijnlijk veranderen door AI²¹, hierdoor willen bedrijven vooral mensen die niet makkelijk vervangbaar zijn door AI. Het betreft mensen met kennis en vaardigheden, waardoor een werkgever nog meer gaat zoeken naar mensen met een diploma. Het hebben van een diploma zal dus zorgen voor meer baanzekerheid.

DISRUPTIE

Bedrijven veranderen hun manier van kijken naar diploma's. De huidige noodzaak van kennis verschuift naar de noodzaak van vaardigheden. Bedrijven hechten meer waarde aan soft skills die aantoonbaar zijn met microcredentials²². Dit zijn korte leertrajecten die je voorbereiden voor het precieze beroep of functie waar je gaat werken. Hierdoor worden de soft skills veel meer gewaardeerd en wordt je dus echt een expert in jouw vakgebied. Deze microcredentials zijn nu nog lastig te vergelijken met diploma's. Wel zijn er steeds meer gebieden geïnteresseerd in deze specifieke studiewegen²³. Dit is te zien aan het aantal bedrijven dat zelf opleidingen aanbiedt. Zo leer je gericht wat nodig is voor jouw vakgebied om zo snel mogelijk aan het werk te gaan.

BRONNEN

17. [UWV](#)
18. [werkzoeken.nl](#)
19. [Q Group](#)
20. [Trouw](#)
21. [Pwc](#)
22. [Npuls](#)
23. [Randstad](#)

“DE ROL VAN EEN DOCENT ZAL IN DE TOEKOMST NIET MEER HET OVERDRAGEN VAN KENNIS ZIJN, MAAR HET BEGELEIDEN VAN STUDENTEN BINNEN HUN EIGEN LEERROUTE”

- VANESSA ABEL, ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

HUIDIGE SITUATIE

Het belang van flexibel onderwijs groeit²⁴, en steeds meer studenten en docenten pleiten voor een persoonlijker studieweg die beter aansluit bij de individuele behoeften van studenten. Hoewel veel studenten en docenten deze flexibiliteit graag zouden willen, blijkt het op dit moment moeilijk haalbaar. Veel studenten hebben namelijk vooral behoefte aan duidelijkheid en een vaste, gestandaardiseerde studieweg. Het kost namelijk veel tijd en geld om voor iedere student een aparte studieweg te creëren, wat voor veel onderwijsinstellingen een onmogelijke opgave is.

Daarnaast moeten onderwijsinstellingen hun onderwijsaanbod verantwoorden, wat steeds ingewikkelder wordt als iedere student een eigen route volgt. Daarom is er nu over het algemeen een vaste studieweg, die niet altijd perfect past bij elke student, maar die wel makkelijker te beheren is voor de instellingen.

CONTINUERING

Als de huidige situatie zich voortzet, is het aannemelijk dat flexibel onderwijs zich langzaam zal ontwikkelen, vooral bij kleinere onderwijsinstellingen en specifieke studies. De vraag naar een meer gepersonaliseerde leerervaring zal toenemen, wat waarschijnlijk zal zorgen voor meer motivatie en betrokkenheid bij studenten. Echter, het implementeren van flexibel onderwijs brengt aanzienlijke kosten met zich mee voor onderwijsinstellingen. Het vergt tijd, middelen en geld om alternatieve studiewegen te creëren, wat ervoor zal zorgen dat maar een klein aantal instellingen deze aanpak daadwerkelijk zal toepassen. Daarnaast is het belangrijk om te realiseren dat de studiewegen die worden aangeboden, waarschijnlijk niet extreem persoonlijk zullen zijn, aangezien de onderwijsinstellingen zelf de keuzes en opties bepalen. Dit betekent dat studenten weliswaar kunnen kiezen uit verschillende routes, maar niet de volledige vrijheid hebben om hun studie volledig naar eigen wens in te vullen.

DISRUPTIE

Door de opkomst van AI wordt het onderwijs steeds meer gepersonaliseerd en biedt het nieuwe mogelijkheden voor studenten om hun studieweg te flexibiliseren. Concepten zoals EduID²⁵, joint degrees²⁶ en andere innovatieve benaderingen²⁷ stellen studenten in staat om hun studie aan te passen op een manier die het beste bij hun persoonlijke situatie past. Door de gegevens te analyseren, zoals interesses, de afstand tot de onderwijsinstelling en zelfs hun slaapritme, kan AI bijvoorbeeld bepalen of een student beter in de ochtend of avond kan leren, wat hun leerervaring aanzienlijk kan verbeteren. Bovendien zal AI het mogelijk maken om flexibele studiewegen toegankelijker te maken voor studenten, doordat de technologie de administratieve last voor onderwijsinstellingen verlaagt. Dit kan ervoor zorgen dat het implementeren van dergelijke flexibele studiewegen minder kostbaar is voor de instellingen, waardoor meer onderwijsinstellingen deze mogelijkheden aan kunnen bieden.

BRONNEN

24. [InHolland](#)
25. [versnellingsplan.nl](#)
26. [Studiekeuze123](#)
27. [Npuls](#)

"IN DE SAMENWERKING TUSSEN UNIVERSITEITEN ZIT NOG RUIMTE VOOR ONDERWIJSVERBETERING"

- FRED DE VRIES, UNIVERSITEIT TWENTE

HUDIGE SITUATIE

Het lerarentekort is momenteel vooral een probleem in het basis-, middelbaar- en beroepsonderwijs²⁸, maar het heeft ook indirecte gevolgen voor het hoger onderwijs. De overheid investeert op dit moment 11 miljard euro per jaar in het hoger onderwijs²⁹, wat in theorie voldoende zou moeten zijn om het docententekort in dit gebied te minimaliseren. Toch worden er ook bezuinigingen doorgevoerd op het hoger onderwijs, waarbij 1 miljard euro wordt bezuinigd, waarvan al 257 miljoen euro in januari 2025. Deze grote bezuinigingen hebben verstrekende gevolgen: ze leiden tot het verdwijnen van bepaalde studieprogramma's en een afname van het aantal internationale studenten die in Nederland komen studeren. Dit betekent dat, hoewel de kennis meer in eigen land blijft, Nederland ook belangrijke nieuwe kennis en perspectieven van buitenaf mist. Daarnaast kampen sommige instellingen al met een dalend aantal studenten, wat heeft geleid tot fusies³⁰. Ondanks deze uitdagingen blijven onderwijsinstellingen echter investeren in de nieuwste technologieën en onderwijsinnovaties, zodat ze kunnen blijven aansluiten bij de snel veranderende ontwikkelingen in de maatschappij en het onderwijslandschap³¹.

CONTINUERING

Als deze veranderingen zich doorzetten, is het waarschijnlijk dat er nog meer studies zullen verdwijnen, wat aanzienlijke gevolgen zal hebben voor veel hogescholen en universiteiten. Het verdwijnen van opleidingen zorgt ervoor dat er minder leerplekken beschikbaar zijn, wat niet alleen de toegankelijkheid van het onderwijs vermindert, maar ook een verlies van banen voor docenten met zich meebrengt. Als gevolg van het verdwijnen van bepaalde studies, zullen de opleidingen steeds minder specifiek worden, wat kan leiden tot fusies van verschillende studieprogramma's. Dit heeft niet alleen invloed op de inhoud van de studies, maar ook op de manier waarop studenten hun toekomstige carrière kunnen vormgeven. Daarnaast zal de werkdruk voor docenten verder toenemen, door met minder docenten de studenten te begeleiden voor de nieuwe studierichtingen als gevolg van fusies. Dit maakt het voor onderwijsinstellingen steeds moeilijker om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen, terwijl de druk op het personeel tegelijkertijd groter wordt³².

DISRUPTIE

Onderwijsinstellingen kiezen steeds vaker voor specialisatie, zoals de Universiteit Leiden die zich richt op biologie en geneeskunde, en de UvA en VU die zich focussen op sociale wetenschappen en aanverwante vakgebieden. Deze trend verbetert de kwaliteit van het onderwijs, omdat er meer nadruk komt te liggen op diepgaande kennis in plaats van op kwantiteit. Door deze focus kunnen onderwijsinstellingen meer middelen inzetten om hun kerncompetenties te versterken, wat zowel het onderwijs als het onderzoek ten goede komt. Studenten kunnen hierdoor gemakkelijker een studie kiezen die aansluit bij hun interesses en werken vaak samen met medestudenten die dezelfde passie delen, wat de sociale en academische interactie verbetert. Daarnaast maakt deze specialisatie Nederland aantrekkelijker voor buitenlandse studenten, wat de internationale positie van het land in onderwijsranglijsten versterkt³³.

BRONNEN

28. [Rijksoverheid](#)
29. [Rijksoverheid](#)
30. [Voo](#)
31. [Universiteit Twente](#)
32. [universiteitenvannederland.nl](#)
33. [Shanghai Ranking](#)

**“INTERNATIONALE STUDENTEN ZIJN EEN
INTEGRAAL ONDERDEEL VAN DE NEDERLANDSE
SAMENLEVING EN HEBBEN DAARDOOR NAAST EEN
SOCIALE OOK EEN ECONOMISCHE MEERWAARDE”**

- UNIVERSITEITENVANNEDERLAND.NL³⁴

HUDIGE SITUATIE

Ongeveer 15% van de studenten op de universiteiten en hogescholen in Nederland komt uit het buitenland, waarbij ongeveer 2/3e van hen studeert aan een universiteit. Internationale studenten kiezen vaak voor studies in de culturele sector of rechten³⁵, maar ook andere opleidingen trekken hen aan. De trend van Engelstalige studies wordt steeds minder, doordat er steeds meer Nederlandstalige opleidingen worden aangeboden³⁶. Er is ook een groeiende roep om de focus meer op Nederlandse studenten te leggen, wat zou kunnen leiden tot een afname van het aantal internationale studenten. Er wordt steeds vaker gesteld dat internationale studenten die in Nederland studeren, ook in Nederland zouden moeten blijven werken om zo de voordelen voor de Nederlandse samenleving te vergroten³⁷. Tegelijkertijd bezuinigt het kabinet op het onderwijs, en een van de gevolgen hiervan is dat er steeds minder opleidingen specifiek voor buitenlandse studenten worden aangeboden³⁸. Deze combinatie van factoren heeft invloed op het aantal internationale studenten in Nederland en op de manier waarop het hoger onderwijs in de toekomst vorm zal krijgen.

CONTINUERING

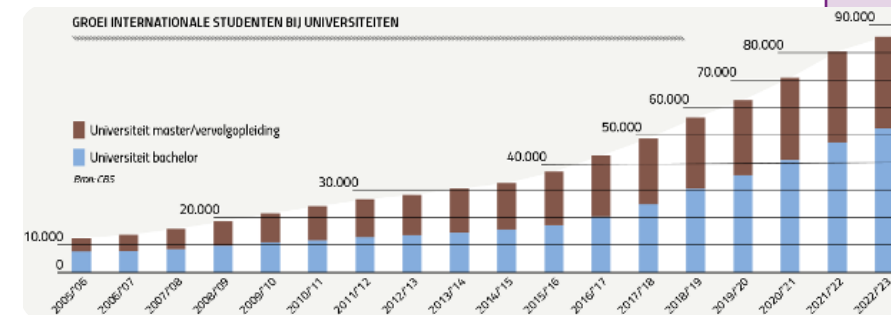
Als de huidige ontwikkelingen zich doorzetten, is het waarschijnlijk dat buitenlandse studenten in de toekomst steeds minder of zelfs helemaal niet meer zullen kiezen voor een opleiding aan een Nederlandse onderwijsinstelling. Dit zou leiden tot minder inkomsten voor onderwijsinstellingen die afhankelijk zijn van internationale studenten. Ook zullen Nederlandse studenten minder ervaring opdoen met verschillende culturen, wat hun interculturele vaardigheden kan beperken. Daarnaast kan het wegvallen van internationale studenten betekenen dat Nederlandse studenten minder vaak Engels spreken en schrijven, waardoor hun taalvaardigheid mogelijk achteruitgaat, wat hen zou kunnen beperken in een internationale werkomgeving.

DISRUPTIE

Het hoger onderwijs herzielt het businessmodel en besluit te investeren in het ontwikkelen van online onderwijs met behulp van technologieën zoals AI en Extended Reality. Hierdoor is het mogelijk om als buitenlandse student zich te bevinden in een collegezaal of werkgroep, maar dan in de 'metaverse'. Hierdoor kan er interactie tussen Nederlandse en buitenlandse studenten plaatsvinden, ondanks het afstandsverschil. Ook zullen onderwijsinstellingen beter samenwerken met universiteiten in het buitenland, waardoor kennis en vaardigheden gedeeld kunnen worden. Dit zal zorgen voor een sterke internationale positie voor het Nederlands onderwijs, omdat we voorop zullen lopen met de nieuwste ontwikkelingen en een sterke band hebben met buitenlandse onderwijsinstellingen.

BRONNEN

34. [universiteitenvannederland.nl](https://www.universiteitenvannederland.nl)
35. [CBS](https://www.cbs.nl)
36. [NOS](https://www.nos.nl)
37. [RTL nieuws](https://www.rtl.nl)
38. [Volkskrant](https://www.volkskrant.nl)

DOCENT-STUDENT

**“EEN VAN DE BELANGRIJKSTE ROLLEN
VAN DOCENTEN IS HET MOTIVEREN VAN
HUN LEERLINGEN”**

- ANNE MARIE VAN ROOIJEN, MBO UTRECHT

HUDIGE SITUATIE

Op dit moment krijgen studenten les van verschillende fysieke docenten, wat betekent dat ze vaak van de ene naar de andere les wisselen. Door de grote klassen en de constante veranderingen in docenten, is er weinig ruimte voor persoonlijke aandacht en begeleiding voor de studenten. Dit maakt het voor docenten lastig om zich echt te richten op de individuele behoeften van hun studenten, zoals het geven van gerichte feedback of het ondersteunen van hen bij specifieke leerproblemen. Het gebrek aan persoonlijke interactie kan ervoor zorgen dat studenten zich minder gemotiveerd voelen en dat ze moeilijker hun vragen kunnen stellen of problemen kunnen bespreken. Bovendien kan het gebrek aan continuïteit in de docenten ook invloed hebben op de samenhang en kwaliteit van de lessen, wat het leerproces verder bemoeilijkt.

CONTINUERING

De werkdruk is erg hoog bij docenten. Dit komt niet alleen door de groter wordende klassen maar ook de eisen die aan docenten gesteld worden liggen hoger. Hierdoor stopt 23% van de toekomstige docenten al in het eerste jaar³⁹. Door het gebrek wordt de druk alleen maar groter. Hierdoor daalt de kwaliteit van onderwijs enorm. Zo krijgen veel minder kinderen de benodigde aandacht waardoor de door de overheid opgestelde kwalificatieplicht niet altijd gehaald wordt⁴⁰. Tot slot is er een toename aan studenten met psychische aandoeningen zoals ADHD. Wat voorheen 1 à 2 studenten was, is dat nu de helft van een klas. Dit komt onder andere doordat iedereen zich vaker en makkelijker laat testen, maar ook alles gemakkelijker op een psychische aandoening geschoven wordt zonder dat dat het probleem moet zijn⁴¹. Dit zorgt ervoor dat er in sommige klassen meer aandacht besteed wordt aan de ene helft van de klas, wat ervoor zorgt dat de andere helft daaronder kan gaan lijden.

DISRUPTIE

Er is momenteel veel aandacht voor de opkomst van AI, en dat AI in de toekomst mogelijk de rol van docenten kan overnemen. Zo verschijnen er steeds meer websites en online platforms waar AI studenten kan helpen bij het studeren, bijvoorbeeld door het beantwoorden van vragen of het bieden van op maat gemaakte leerstrategieën. Deze online platforms bieden persoonlijke begeleiding die normaal gesproken van een docent zou komen, waardoor studenten in staat worden gesteld om sneller en effectiever te leren^{42,43,44}. Dit kan het begin zijn van een nieuwe benadering van onderwijs, waarin AI een actieve rol speelt in het ondersteunen van studenten, hen helpt het beste uit zichzelf te halen en hun prestaties te optimaliseren. Door AI in te zetten als ondersteunend hulpmiddel kunnen we mogelijk een meer gepersonaliseerde en efficiënte leerervaring creëren.

BRONNEN

39. [ikstaonderwijsadvies.nl](https://www.ikstaonderwijsadvies.nl)
40. [Rijksoverheid](https://www.rijksoverheid.nl)
41. [adhd-praktijk.nl](https://www.adhd-praktijk.nl)
42. [khanmigo.ai](https://www.khanmigo.ai)
43. ai.asu.edu
44. [kyron learning](https://www.kyronlearning.com)

DIVERSITEIT

“INCLUSIEF ONDERWIJS IS EEN NOODZAAK”

- UU.NL⁴⁵

HUDIGE SITUATIE

Diversiteit speelt momenteel een belangrijke rol in het onderwijs. Er wordt veel gedaan om inclusie te bevorderen, zoals het mogelijk maken van het gebruik van diverse pronouns en het aanbieden van genderneutrale toiletten op de meeste universiteiten en hogescholen⁴⁶. Ondanks deze stappen zijn er nog barrières voor toegang tot het “hoger” onderwijs. Zo is een vwo-diploma of propedeuse-diploma vereist om aan een universiteit te kunnen studeren. Daarnaast hebben veel universiteiten een numerus fixus voor bepaalde opleidingen, waardoor niet iedereen, zelfs met de juiste diploma's, kan doorstromen naar het hoger onderwijs⁴⁷. Dit maakt het voor sommige studenten lastig om toegang te krijgen, wat de vooruitgang op het gebied van diversiteit en inclusie belemmert. Volgens Nuffic zijn mensen zich “steeds bewuster van de systematische ongelijkheid in de samenleving en in het onderwijs”⁴⁸.

CONTINUERING

Wegens de stijgende kosten van studievertraging en de voortdurende bezuinigingen op het onderwijs, lijkt het waarschijnlijk dat universiteiten en hogescholen in de toekomst zullen investeren in technologieën die hen helpen bij het voorspellen van de slagingskansen van studenten, bijvoorbeeld door middel van AI. Dit zou onderwijsinstellingen in staat stellen om meer gefocust te werken, door enkel studenten die waarschijnlijk zullen slagen toe te laten tot hun opleidingen. Het voordeel hiervan is dat er kosten bespaard kunnen worden, omdat er minder middelen zoals docenten, studiematerialen en administratieve middelen nodig zijn. Bovendien worden universiteiten vaak gefinancierd op basis van het aantal geslaagde studenten, waardoor het financieel voordelig voor hen is om processen te optimaliseren en ervoor te zorgen dat ze alleen studenten ondersteunen die een grotere kans van slagen hebben⁴⁹. Dit zou hen niet alleen helpen om kosten te verlagen, maar ook om meer geld te genereren.

DISRUPTIE

Universiteiten en hogescholen kunnen besluiten om het hoger onderwijs voor iedereen toegankelijk te maken, ongeacht het diploma dat studenten op de middelbare school hebben behaald. Deze benadering zou studenten met een sterke motivatie voor een universitaire studie de kans geven om hun dromen na te jagen, zelfs als hun kansen om af te studeren kleiner zijn dan die van studenten met een vwo-diploma. Dit zou niet alleen bijdragen aan meer gelijkheid in het onderwijs, maar ook zorgen voor een meer diverse studentenpopulatie op universiteiten en hogescholen. Het effect hiervan zou kunnen zijn dat er een minder grote scheiding ontstaat tussen "hoog" en "laag" opgeleide mensen in de samenleving. Dit systeem zou meer gelijkenissen vertonen met de situatie in België, waar studenten uit verschillende achtergronden ook toegang kunnen krijgen tot hoger onderwijs, mits ze bereid zijn om hard te werken^{50,51}. Dit kan leiden tot een verrijking van de samenleving, want dit opent de deur voor studenten die deze kans anders niet zouden krijgen.

BRONNEN

45. uu.nl
46. [Advalvas](#)
47. [Rijksoverheid](#)
48. Nuffic
49. [Rijksoverheid](#)
50. [Studiekeuze Bootcamp](#)
51. [Vlaanderen.be](http://vlaanderen.be)

COLOFON

Opdrachtgever

Gül Akcaova, *Lead Futurist*
gul.akcaova@surf.nl

Projectteam

Nathan Esman
Pete Berbee
Sven Vergeer
Gijs Viereke

Redactie

Gül Akcaova
Sophie Haaijer

Docenten

J.P. Pauw, *docent*
J. Van der Zon, *docent*

Grafisch design

[Vrije Stijl Utrecht](#)

Februari 2025

Experts

Vanessa Abel, *AI Strategy Project*
Lead bij de Erasmus Universiteit
Rotterdam

Erik woning, *Programmamanager*
bij het Grafisch Lyceum Rotterdam

Anne Marie van Rooijen, *Practor*
Persoonlijk Leren bij het MBO
Utrecht

Fred de Vries, *Strategy and Policy*
bij de Universiteit Twente

Danny Schoonbrood, *Portfolio*
manager bij Maastricht University